
KRÓNIKA

KÖNYVHÓNAP — Háromnapos rendezvénysorozat keretében kezdődött meg Zomborban az országos jellegű Könyvhónap '85 rendezvénysorozat tartományi része. A Könyvhónapot és az írókaravánt Bányai János, a Forum Könyvkiadó főszerkesztője nyitotta meg, aki a könyv helyzetéről beszélt: „Képzelnék el a könyv létrejöttének bonyolult folyamatát. Az író kigondolja a könyvet, s vele együtt az olvasót is, a könyvben megfogalmazott üzenet címzettjét. Az intellektusnak és az emócióknak a terméke, mihelyt kézirat lett belőle, egy sor technikai és technológiai folyamaton megy keresztül, a szedéstől, nyomtatástól, fűzéstől kezdve reális (eladási) árának meghatározásáig, amelyet a vásárló kifizet (ha nem találja túl drágának), hogy új és ismeretlen dolgokat fedezzen fel, hogy megismerhesse önmagát és a világot, amelyben él. Csak az a kérdés, hogy ez az egész folyamat milyen irányt vesz. Hogy eljut-e a könyv a már előre elképzelt olvasójához, s az olvasó megtalálja-e benne mindazt, amit keres. ... A könyvről, a könyv helyzetéről, létrehozásáról és terjesztéséről való gondolkodás központi témája tehát az olvasás, a világ megismerésének és az önmegismerésnek a tette, amely által a könyv továbbra is létezhet, megmaradhat. Természetesen a könyv is termék, amelyet a termelés törvényei szerint állítanak elő, a könyv is áru. S ha valami lényegeset akarunk tenni érdekében, elsősorban olvasását kell szorgalmaznunk...”

Zomborban a Könyvhónap megnyitója mellett nemzetközi tanácskozást szerveztek az irodalmi mű értékeléséről. A Szerb Íróegyesület tagjai irodalmi estet tartottak. Irodalmi esten emlékeztek meg Laza Kostićról, halálának 75. és Jovan Popovićről, szüle-

tésének 80. évfordulója alkalmából, az írókaraván utolsó napján pedig a Vajdasági Íróegyesület elnöksége és az Olvasójelvény bizottsága tanácskozott. Megrendezték a vajdasági kiadók könyvkiállítását is.

BELGRÁDI NEMZETKÖZI KÖNYVVÁSÁR — Október 24-e és 30-a között tartották meg Belgrádban a 30. nemzetközi könyvvásárt, amelyen százkilencvenkét hazai és több mint hatszáz könyvkiadó mintegy 70 000 könyvet állított ki, idei könyvtermésének legjavát. Az eddigi legnagyobb belgrádi könyvkiállítást számos kísérőrendvény tette teljesebbé: könyvkiállítást rendeztek a felszabadulás 40. évfordulója és a fiatalok nemzetközi éve alkalmából, bemutatták a jugoszláv folyóiratokat, kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg a nyomdaipar helyzetét, megszervezték az Aranytoll kiállítást, a Szép Könyv versenyt, valamint számos író—olvasó találkozóra is sor került.

A Forum Könyvkiadó nyolcvan címszót állított ki, műfajok szerint. Külön pannót kapott a marxista irodalom, a versek, a regénypályázat díjnyertes alkotásai, az irodalomtörténet, a képzőművészeti kiadványok, a gyermek- és ifjúsági könyvek, valamint az ismeretterjesztő munkák. Kiemelt helyen állt Njegoš Hegyek koszorújának reprezentatív kiadása, amelyet a Forum Nyomda gyárt a titogradi Pobjeda könyvkiadó részére, valamint Ács Károly Kiadott kard című fordításkötete, a Könyvkiadó 1500. kiadványa, amely a jugoszláv népek költészetét a századvégtől napjainkig mutatja be.

Mint minden évben, ezúttal is számos díjat osztottak ki a könyvvásáron részt vevő kiadók között. Belgrád város díját a legjelentősebb kiadói vál-

lalkozásért a ljubljani Cankarjeva zablóba a Nobel-díjasokat bemutató, száz könyvből álló sorozatáért, a belgrádi Kommunista, a Rad és a Narodna knjiga közös vállalkozásáért, a Jugoszláv Kommunista Szövetség története című kiadványért, a szarajevói Svjetlost pedig az ötven kötetből álló, Bosznia-Hercegovina nemzetének és nemzetiségeinek irodalmát mutatja be.

Az idei jubiláris könyvvásáron a Forum Könyvkiadó is jelentős elismerésben részesült. Maurits Ferenc műszaki szerkesztő a vásár elismerő oklevelét érdemelte ki Brasnyó István Oda a regényhez, Böndör Pál Jégverés és Fülöp Gábor Csoportterápia című verseskötetének tervéért, a Szép Könyv versenyen pedig harmadik díjat nyert Tari István Homokba kapaszkodva című publicisztikakötetének tervéért. A Forum Nyomda is jelentős sikerekkel tért haza a könyvvásárról, négy Aranypecsét díjat kapott: A párizsi kiállításra készített Konjović-monográfiáért, a legjobb plakátért, a legjobb képregényért, valamint egy bélyegsorozatért.

SZÍNHÁZAVATÁS — KÉT BE-MUTATÓVAL — Október 20-án, a város felszabadulásának napján új épületbe költözött az Újvidéki Színház. A Ben Akiba Vígszínház és a balettiskola átalakított épülete lett állandó otthona. A színházavató alkalmából az intézmény munkástanácsa nyilvános díszülést tartott, amelyen Gion Nándor igazgató és Stanko Šušnjar a városi Társadalmi Tevékenységügyi Bizottság elnöke beszélt, majd Kinka Rita zongoraművész nő minihangversenyére került sor, végül pedig Bori Imre akadémikus megnyitotta az eddigi előadásokat prezentáló fényképkiállítását.

Az új épületben a társulat korszerűen felszerelt színpadon léphet közönség elé, a nézőket pedig egy 250 férőhelyes, nagy terem és egy 100–120 férőhelyes kisterem fogadja. Az avató alkalmából a társulat Peter Shaffer *Equus* című lélektani játékát Vajda Tibor, Varga Zoltán *Bűcsú* c. kétsze-

mélyes darabját Hernyák György rendezésében mutatták be. A színházavatót követően több vendégjátékra került sor. Elsőnek a Szabadkai Népszínház magyar társulata lépett színpadra Sütő András *Egy lócsiszár virágvasárnapja* című művének Sándor János (Szeged) rendezte előadásával, majd a szolnoki Szigligeti Színház vendégjátéka következett (Sárospataki István *Drága mama, Örkény István Sötét galamb és Genett Cselédek*), utána pedig az Újvidéki Szerb Nemzeti Színház Mrožek-előadását (Sztriptiz) láthatta a közönség.

Az alábbiakban a színházmegnyitón elhangzott beszédekből idézünk:

Kissé megilletődve és nagyon elégedetten, ezúttal saját épületünkben üdvözöljük közönségünket, színházunk barátait. Az Újvidéki Színház munkaközösségének nevében most nyilván háláról kellene beszélnem, azért, hogy idáig eljutottunk, és én most meg is köszönöm, mindazoknak, akik ebben segítettek bennünket, szeretném azonban hangsúlyozni, hogy végső fokon egészen természetesnek tartom azt, hogy most itt vagyunk. Egyszerűen azért, mert ez a színház olyan, amilyen; mert a város, amelynek nevét viseli, olyan, amilyen; vagy ha úgy tesszük az országot, amelyben élünk, olyan, amilyen.

Igen, természetes dolog, hogy egy jugoszláviai magyar nyelvű színház saját épületébe költözik.

Egy városban, amelynek jól ismerjük megfoghatott mézeskalácsházait, megbúvó, régi, lapályos utcáit és szebb vagy csúnyább betonszörnyeteit, vagyis mindazt, ami régről itt maradt, ami a szemünk előtt nőtt ki a földből, és amiről így összességében szeretnénk azt hinni, hogy egyre szebb lesz. Szerencsére nem nehéz hinni ebben. Elsősorban az emberek miatt, akik méltóképpen tudják megünnepelni városuk felszabadulásának napját, és akik természetesnek veszik, hogy egy földrajzilag talán unalmas és lapos, de értékeiben annál változatosabb tartomány kellős közepén öt nyelven jelennek meg újságok és könyvek, öt

nyelven szól a rádió és a televízió, egyetemi karok, tudományos intézmények alakulnak és színházak épülnek. Annál is inkább természetesnek veszik ezt, mert ők maguk teremtették meg hozzá a feltételeket az elmúlt negyven év alatt, társadalmi és szellemi igényeknek megfelelően. Mindenképpen elhithetjük tehát, hogy egyre szebb lesz ez a város.

Mégpedig azzal együtt, hogy valamikor tizenkét évvel ezelőtt éppen itt, ebben a teremben színházi bemutatót tartottak. A falak akkor nem frissen meszelték, a székek a nézőtérre megkoptak már, világosító és a hangosító fülkéék nem álltak az erkélyen, és a színpadi függönynek sem volt ilyen furcsa színe, mint most. Az előadás, a Macskajáték, azonban hatalmas tapsot kapott. Tulajdonképpen ekkor alakult meg ténylegesen egy új színház. És ettől kezdve a változatos városképhez hozzátartozott egy kissé zaklatott kinézésű ember, aki lobogó szárnyú felöltőjében sietve róttá az utcákat, intézmények ajtaján kopogtatott, és emberekké tárgyalat hosszasan, miközben lassanként igazi színházat formált az újonnan alakult Újvidéki Színházból. Németh P. István volt ő, az első igazgató. Ugyancsak a város képéhez tartozott egy hosszúra nőtt, derűsen csillogó szemű nagyon jó színész, Nagygellért János, akinek színpadi alakításaira még sokáig emlékezni fogunk. És emlékezzünk meg itt Harag Györgyről is, a rendezőről, aki évről évre sápadtabb arccal tért vissza hozzánk, és évről évre kitűnő előadásokat rendezett.

Három nevet említettem, azoknak a nevéit, akik nem akármilyen rangot biztosítottak színházunknak, de akik ma nincsenek közöttünk, és nem ünneplhetnek velünk.

Egyébként ha az érdeemet lajstromoznánk és sorra vennénk, hogy kik segítették színházunk első bizonytalan és későbbi biztonságosabb lépéseit, szerencsére igen hosszú névsor kerekedne, színészek, rendezők, színpadi munkások, pártoló tagok neveivel. Közülük sokan ma itt ülnek a nézőtérre, és

minden bizonnyal továbbra is támogatnak bennünket az elkövetkező, reméljük, még biztonságosabb lépéseknél.

Valamiről, pontosabban valakikről azonban külön is szólnék. A vendégművészek szerepléséről, elsősorban a vendégrendezőkről. Nélkülük nem alakult volna ki színházunk mai arculata. Bármikor hívtuk őket, szívesen jöttek Újvidékről, Szabadkáról, Belgrádból, Szkopjéból, Ljubljánából. Az Újvidéki Színház magyar nyelvű színház, a színészek magyarul szólnak a színpadról a közönséghez, az előadást megelőzően azonban igen sok nyelven hangzanak el a tanácsok, utasítások, biztatások, és egy-egy sikeres produkció után többnyelvű az elismerés is. Így van az rendjén, az Újvidéki Színház elfogadja, sőt kimondottan igényli a többnyelvű segítséget, és ami rendkívül fontos, többnyelvű közösségünk is szinte egyik napról a másikra elfogadta és befogadta az Újvidéki Színházat itt a városban, itt a tartományban, itt az országban. Éppen ezért színházunk nyitottsága és nyíltsága a jövőben sem lehet kérdéses, hiszen amint ezt az eddigi gyakorlat is megmutatta, az egyik legfontosabb életető elemünk.

Ma egy felújított épületbe költöztünk, első bemutatónk színhelyére, a saját épületünkbe. Kicsit emlékeztet a mézeskalácsházakra, kicsit emlékeztet a panelltetős betonszörnyekre is. Két épületet ragasztottunk össze, egy régit és egy újabbat. Az egész módfelett hasonló a városra, amelynek a nevet viseli a színház. A városról hisszük, hogy egyre szebb lesz, higgyük ezt az Újvidéki Színházról is. Higgyük, hogy szebb lesz azzal, hogy egyre jobb előadásokat fog produkálni a korszerű színjátszás eszközeivel, hogy következetesen folytatja és fejleszti legsikeresebb stílusjegyeit, hogy újabb útkeresései eredményesebbek lesznek, és hogy egyre számosabb érdeklődőt vonz hátskőrébe. Mi, az Újvidéki Színház dolgozói, ezt szeretnénk, ezt akarjuk. A magunk módján képességeinkhez mértén gazdagítani e sokszínű város

kulturális, szellemi értékeit. És akkor leszünk igazán elégedettek, ha minél több őszinte tapsot kapunk ezeken a frissen festett deszkákon.

GION Nándor

A felszabadulás után városunk a népfelszabadító háború vívmányainak alapján fejlődött. Mindenkor, s minden esetben abból indultunk ki, hogy többnemzetiségű közösségben élünk, amelyben az oktatás és nevelés az iskoláskor előtti intézményektől a felsőfokú oktatási intézményekig anyanyelven történjék, s amelyekben a közösségi élet és munka a teljes és valódi egyenjogúságon alapuljon. Tudásunkat, képességünket és lehetőségeinket kihasználva, életünk állandó szebbé tételén fáradozva, azon igyekeztünk, hogy a művelődést a dolgozók és polgárok számára minél hozzáférhetőbbé tegyük, hogy a kultúra területén új kifejezési formákat keressünk és találjunk. S eközben, úgy érzem, régi-régi igény kielégítésére törekedtünk, hiszen a Péterváradai sáncok embere is, aki a XVII. század végén és a XVIII. század elején a népi énekmondók és a vándorszínházak segítségével folytatott kulturális missziót, s aki azokban a nyugtalan és nyomorúságos években a gazdag kulturális tradíció megszilárdításán munkálkodott. Tájakunk kulturális tudatában a művészetek, különösen képpen a legszubtilisebb és legemotívabb kifejezésforma, a színházi tevékenység ösztönzésére évek hosszú során át alakult ki az elképzelés, hogy olyan művelődési intézményeket kell létrehozni, amelyek az újabb, igazibb kulturális élmények forrásai lesznek.

Társadalmi és öngazgatási fejlődésünk, humánus alapelveink és álláspontjaink, a szocialista elmélet és gyakorlat fejlesztése lehetővé tette, hogy Újvidéken felépüljön a Szerb Nemzeti Színház. Évtizedeken át dédelgetett tervünk vált ekkor valóra, Újvidék, a város történetében először, olyan objektumot kapott, amelyben megfelelő és korszerű körülmények között

tarthattak színházi előadásokat és más színházi rendezvényeket.

...

Ezzel egyidőben, szem előtt tartva azt, hogy a kulturális életet a nemzetek és nemzetiségek kulturális értékei együttesen alkotják, s hogy egyik alapelvünk éppen az, hogy a művelődési javakat mindenki számára egyformán elérhetővé kell tenni, megalapítottuk az első hivatásos, magyar nyelvű színházat, amelyet magáról a városról neveztünk el: Novosadsko pozorište — Újvidéki Színház néven.

Újvidék városi közösségében, ahol mintegy 25 000 magyar nemzetiségű él, számos dolgozó és diák, ahol a Forum kiadóház, az ötnyelvű rádió és televízió, a Hungarológiai Intézet működik, az Újvidéki Színház jelentősége többszörös, mert nemcsak a város művelődési életének, hanem szocialista közösségünk egészének gazdagításához is hozzájárul.

Stanko ŠUŠNJAR

Íme, kedves most egybegyűltek, az Újvidéki Színház magával hozta új épületébe múltját ezeken az itt látható fényképeken. Tegyük nyomban hozzá: valóságos múltját, azt a múltat, ami létezésének, működésének, újabb eredményeinek mintegy az aranyfedezete. Mondanom sem kell, művészetéről van szó, és arra gondolunk most, hogy valójában itt van most már több mint tízesztendő, nagyon sikeres munkának a látható bizonyossága és sok-sok dokumentuma, valamint ezeken kívül még a filmfelvételek, e pillanatban még „kiállíthatatlanok”.

Az „eltűnt idő” nyomában lépegtünk tehát, amikor sorra nézzük az Újvidéki Színház előadásairól készült fényképeket. És a megfoghatatlant, a megállíthatatlant, a megismételhetetlent szemlélhetjük a fénykép pillanatnyiségében, villanataiban. Csak percek és pillanatok vannak itt, de ezek mint ha az örökkévalósággal kacérkodnának. Gondoljuk csak el, öt-tíz esztendővel ezelőtti látvány vált fényképeké, vagy a tegnapi-tegnapelőtti pro-

dukció egy-egy gesztusa állt meg a szemünkben soha többé el nem indítható vagy be nem fejezhető módon. Látszólag tehát minden ellentmond annak, ami a színjáték lényegét teszi mostan és ezeken a képeken, nézzük akármelyik dimenzióját is a színházi produkciónak. Ám mégiscsak ezek kínálnak fogódzót mind az emlékezetnek, mind pedig a történetíró színházi krónikásnak. Elsősorban akkor, ha olyan felvételek vannak, amelyek a fotográfust dicsérik, és azok dicsérik — mondjuk mi lelkes laikusokként — amelyek nem csupán színpadképek, amolyan sajátosságos csendéletek kulisszákkal és kosztümös emberekkel, hanem amelyek a színpadi játék varázslatos pillanatait ragadták meg, azokat a pillanatok, amelyek a játék metamorfózisait képezik, azaz amikor a színész művészi mivoltában magasodik önmaga fölé, amikor a legtávolabb van magánemberi habitusától, amikor más, pontosabban amikor az, akinek a színpadon, szerepe szerint, lennie kell. Szerencsére van mód ilyen fényképfelvételeket is látnunk most. Lehetővé válik tehát, hogy a képekkel való találkozásunk során a magunk nagy színházi élményeire is ráismerjünk legalább egy-két képen — de már az új színházi élmények ígéretében!

BORI Imre

FOLKLÓRKONFERENCIA — November folyamán tartották meg a II. jugoszláv—magyar folklórkonferenciát a Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézetében. A kétnapos tanácskozáson a hagyományos műveltség továbbélésének lehetőségeivel foglalkoztak. Az Intézet dolgozói mellett zombori, szabadkai, zentai, topolyai, újvidéki folkloristák, a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia és a belgrádi Bölcsészkar Etnológiai Tanszékének munkatársai, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportjának és a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Folklor Tanszékének szakemberei

számoltak be legújabb kutatásaik eredményeiről. Előadások hangzottak el a magyar és szerb népzene kapcsolatairól, a népi színjátékszáz komparatív vizsgálatának lehetőségeiről; a jugoszláviai magyar jeles napi szokások egyes aspektusairól; a hagyományos és tömegkultúra összefüggéseinek kérdéseiről; a magyar erotikus népi próza balkáni kapcsolatairól; a vőfélyek és vőfélyversek szerepéről; a temető művészetének egyes összehasonlító kérdéseiről stb. Ezenkívül érintésre kerülnek a népi hiedelemvilág, a népi tánc-hagyomány, a néprajzi bibliográfia és a paróminológiai kérdései is.

A tanácskozás résztvevőit dr. Utasi Csaba intézeti igazgató és dr. Szeli István, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia tagja köszöntötte. Ez utóbbiból idézzük az alábbi gondolatokat:

„Jóleső érzés az ember számára, ha tanúja vagy közvetve részese is lehet egy hasznos, értelmes és már most elmondhatjuk: eredményes vállalkozásnak a humántudományok terén, mint ez a mai tudományos folklór tanácskozás.

Tudvalévő, hogy a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia úgyszólván már megalapításától kezdve lehetőségeihez mérten támogatta az ilyen természetű kutatásokat, mivel azonban belső szervezeti felépítése nem tette lehetővé, hogy önállóan szervezze és végezze e feladatokat, másrészt azonban kellően méltányolta e munka fontosságát tudományos életünk egészére nézve, kapcsolatba lépett azokkal az intézetekkel és intézményekkel, amelyek ezt a tudományágat szervezett formában ápolják. Természetes volt, hogy Akadémiánk e törekvése kifejezésre jutott a más intézményekkel kötött szerződésekben, így például abban is, amit a Magyar Tudományos Akadémiával írt alá. Már működése első évében — VTMA a külföldi akadémiaikkal való együttműködés megteremtésére törekedve — szerződést írt alá az MTA-val, amelyben a folklór is helyet kapott, közlelebbről az alábbi tematikus megfogal-

mazás formájában: *A népmese, a bal-ladaköltészet és a népszokások összehasonlító vizsgálata*. Ezt a vállalt kötelezettséget az MTA Néprajzi Kutatócsoportja és A Magyar Nyelv Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete folyamatosan és eredményesen realizálja már 1981-től kezdve. Az egyéb munkaformák mellett e közösen vállalt feladat végrehajtásában külön ki kell emelnünk az 1983-ban Budapesten tartott értekezletet, amely a hagyományos műveltség továbbélésének a kérdéseivel foglalkozott, s amelynek folytatásaként fogható fel ez a mai ülészak is. E mindkét szerződő fél által eredményesen megítélt együttműködést értékelve a két Akadémia a szóban forgó intézmények javaslatára az elkövetkező tervidőszakban az 1985-től 1990-ig tartó periódusban, kétszeresére növelte az egymás rendelkezésére felkínált kutatónapok számát, s e döntést a holnap, 1985. november 5-én Budapesten aláírandó szerződésbe is belefoglalta...

DÍJAK, ELISMERÉSEK — Ács Károly költőt és műfordítót Vajdaság Felszabadulási Díjával tüntették ki. A díjat odaítélő bizottság szerint Ács Károly „a jugoszláv költők kiváló versfordításával tünt ki, és munkásságával hozzájárult nemzetünk és nemzetiségeink kultúrájának jobb megismeréséhez”.

Az idei Szirmai Károly Irodalmi Díjat a Sava Babić, Aleksandar Tišma és Miroslav Rankov összetételű bírálóbizottság Boško Petrovićnak ítélte oda *Elbeszélések (Pripovetke)* című novelláskötetért. A díjat október 3-án Temerinben Szirmai Károly szülőfalujában adták át, alkalmi műsor keretében, amelyen Utasi Csaba Szirmai Károly munkásságáról beszélt, Slavko Gordić Boško Petrović munkásságát méltatta, a díjat pedig Sava Babić, a zsűri elnöke indokolta meg.

KIÁLLÍTÁSOK — Szeptember-október folyamán tartották meg Szabkán a 13. Képzőművészeti Talál-

kozót, amelynek témája a könyv kivitelezése volt. A könyvkiállításon és kísérőrendezvényén, a kerekasztal-értekezleten megállapították, hogy a könyv külalakjának tervezése a korszerű grafikai munka legérzékenyebb területe. A kiállítás szelektorai, a belgrádi Ješa Denegri, az újvidéki Dorđe Jović, a szarajevói Muhamed Karamehmedović, a ljubljanaei Peter Krečić, a zágrábi Davor Matičević, a prištinaei Schyori Niman, a titogradi Olga Petrović és a szkopjei Boris Petkovszki a jugoszláviai könyvtermésnek azokat a darabjait választották ki, amelyek a könyv külalakjának médium jellegét hangsúlyozzák, s amelyek korszerű nyomdatechnológiával készültek. A könyv helyzete nem túlságosan biztató — állapították meg a tanácskozás résztvevői —, hiszen a könyv az egyén törekvésének eredményeképpen jön létre, külalakja egy-egy művész alkotómunkáját, „önfeláldozását” tükrözi. Annak ellenére, hogy a helyzet megváltoztatását a kiadók is sürgetik, nem sokat tesznek annak érdekében, hogy elmozduljon a könyv kivitelezése a holtpontról.

Ješa Denegri olyan könyvek létrehozását sürgeti, amelyek olvasmányosak, emellett azonban szívesen és hosszasan lehet őket nézegetni is. Dušan Petričić grafikus, valamint Dušan Radović és Ljubiša Ršumović írók együttműködését példamutónak tartja. Szerinte Petričić nemcsak illusztrátor, annál sokkal több, az említett írók művei Petričić figuráival együtt élnek, s illusztráció nélkül mindenképpen szegényebbek lennének. A kiállítás katalógusa azonban, sajnos, Petričić munkáit nem mutatja be. Ez a feledékenység, nemtörődőmség a könyv formálásának egész helyzetét is jól példázhatja.

A vajdasági könyvkiadók igen nagy számban állították ki könyveiket ezen a tárlaton. S örömmel állapíthatjuk meg, hogy könyvkiadóink és formatervezőink munkája országos méretekben is jelentős és figyelemre méltó.

Bela DURANCI

Szeptemberben nyílt meg Zomborban ifj. Kocsis Eugén első önálló tárlata. Habár a fiatal művész gazdag képzőművészeti hagyomány folytatója — édesapja, Kocsis Eugén (1922—1972) többek között még Medgyessy Ferenc szobrász munkatársa is volt —, elsősorban provokáló szándékára kell felfigyelnünk, s arra a törekvésére, hogy asszociációt, dialógust keltsen. Képei összetett problémákat vetnek fel, kifejezésre jut rajtuk fiatalos lendülete, de a belgrádi Alkalmazott Művészetek Tanszékén szerzett mesterségbeli tudása is. Grafikai nyugtalanságot és kételyt árulnak el. Sohasem a pillanat megragadására törekszik, hanem a jelenségek mélyére kíván hatolni. Rajzai láttán egyértelműen azt állapíthatjuk meg, hogy átlagon felüli alkotókészséggel rendelkező alkotó: reméljük gyors kiforrásának lehetünk majd tanúi.

A Szabadka város felszabadulásának ünnepére megnyílt hagyományos Októberi Találkozón ezúttal az ún. Szabadkai Csoport tagjai mutatják be legújabb munkáikat. A huszonnyolc kiállító közül dramatikusságával Ana Bukvić, szuggesztivitásával Szajkó István, spontaneitásával Dragomir Ugren, Petrik Pál, Penovátz Endre és Gyurkovics Hunor tűnik ki. Sava Halugin

szobrai ezúttal is tökéletességükkel hívták fel a figyelmet, de ki kell emelnünk Dudás Sándor bronzszobrainak „életességét”, valamint Kalmár Ferenc *Madár* című alkotását. A kerámiák között a legérdekesebb a *Lendvai motívumok*, Vékony Lajos munkája.

ÚJ KIADVÁNYOK — A priština Rilinda könyvkiadó a világirodalmat bemutató sorozatában, amelyben többek között Puskin, Victor Hugo és Heine is helyet kapott, az idei könyvásásra megjelentette Petőfi Sándor válogatott verseit. Az Ali Podrinja szerkesztette könyv a harmadik, s egyben eddig a legteljesebb albán nyelven megjelent Petőfi-fordításkötet. A könyv előszava Petőfi életét és munkásságát, valamint az 1848-as magyar forradalmat ismerteti. A mintegy száz verset tartalmazó kiadvány elsősorban Petőfi forradalmi költészetét mutatja be, de helyet kapott benne a tájleíró és a szerelmi költészet is. A versek között megtalálható többek között *Az alföld*, *A nép nevében*, *az Etelkéhez*, *A XIX. század költői* és *Az apostol* is.

A szkopjei Ogleđalo kiadásában megjelent Weöres Sándor válogatott verseinek gyűjteménye, *Fejedelmi síremlék* címmel. A verseket Paszkal Gilevszki válogatta és fordította macedón nyelvre.